

Mottaker
Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO
Norge

Deres ref.:

Vår ref.: 2016/0440-2

Saksbehandler: Jan Petter Fedje
Saksansvarlig: Gjermund Nese

Dato: 29.11.2016

Svar på høring - forslag til endring i forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10 ved omsetning av bøker

Det vises til brev fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) av 21. oktober 2016, med forslag til endring i forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10 ved omsetning av bøker. I høringsbrevet er forskriftens varighet foreslått forlenget til 31. desember 2018. For øvrig er det ikke foreslått noen endringer.

I gjeldende Bokavtale, fremgår det at avtalens virkninger skulle evalueres av et partssammensatt bransjeråd. Denne evalueringen er vedlagt høringsbrevet. Evalueringen ser på hvilke effekter endringene fra 2015 har medført for e-bokmarkedet og nye litteraturabonnementer. I tillegg sammenlignes fastprissystemet i Norge med enkelte andre land. Evalueringen konkluderer med at hverken erfaringene de siste årene eller forventet utvikling, tilsier endringer i gjeldende forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10.

Konkurransetilsynets kommentarer

Konkurransetilsynet har tidligere redegjort for sitt syn på bokbransjens fastprisordning i rapporten Konkurransen i Norge fra 2009, brev til Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet 9. april og 15. oktober 2010, samt brev til Kulturdepartementet 12. april 2012 og 13. mars 2013, som følger vedlagt. Enkelte av standpunktene vil gjengis i det følgende. Konkurransetilsynet vil videre knytte noen kommentarer til konklusjonene i nevnte evaluering.

Konkurransetilsynet er av den oppfatning at bokavtalen er konkurransebegrensende og til skade for leserne, både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. Tilsynet mener derfor at bokbransjens unntak fra konkurranseloven ikke bør videreføres.

Konkurransetilsynet har forståelse for ønsket om å bidra til mangfold og bevare det norske språk gjennom bruk av ulike kulturpolitiske virkemidler. Bokavtalen gir imidlertid uheldige konkurransemessige utslag. Svak konkurranse vil føre til høye priser, noe som spesielt påvirker midlere og lave inntektsgruppers muligheter til å kjøpe ny litteratur. Tilsynet vil derfor anbefale at det brukes mest mulig målrettede virkemidler for å oppnå konkrete kulturpolitiske formål.

Etter Konkurransetilsynets oppfatning, bør forleggere og bokhandlere i større grad stå fritt til å konkurrere, slik regelen er i de fleste andre næringer. I den grad det er behov for kulturpolitiske virkemidler for å sikre mangfoldet, kan dagens mange målrettede tiltak forsterkes og i enda større grad rettes inn mot forfattere og lesere.

I evalueringen som er vist til over, konkluderes det blant annet med at hverken erfaringene etter forrige videreføring av bokavtalen fra 1. januar 2015 eller forventet utvikling fremover, tilsier at dagens bokavtale bør avvikles. I evalueringen vises det til tre land som nylig har valgt å videreføre fastprisavtaler på bøker. Videre gis det en oversikt over flere land med fastprissystemer. Evalueringen nevner ikke erfaringer fra land som har avskaffet fastprisordningen.

Etter Konkurransetilsynets oppfatning, ville det vært naturlig å vise til erfaringene fra Danmark. Det danske bokmarkedet ble gradvis liberalisert fra 2000. Fra 2011 har det ikke vært noen regulering, og priskonkurransen har økt. Regjeringen i Danmark oppnevnte et uavhengig panel bestående av litteraturvitere som fikk i oppdrag å evaluere endringene i bokmarkedet etter 2011. I sin siste årsrapport, som omhandler 2015, konkluderer panelet med at mangfoldet ikke er truet. Til tross for mer priskonkurransen, finner de at det er en vekst i antallet utgitte bøker og ingen tilbakegang for danske titler.¹

Erfaringene fra Danmark illustrerer at en friere prissetting på bøker kan gi lavere priser, samtidig som mangfoldet opprettholdes.

Videre har Konkurransetilsynet tidligere foretatt en sammenligning av prisene i Norge med prisene i land med liberaliserte bokbransjer. Sammenligningen viste at prisene på bøker synes å være betydelig høyere i Norge. Konkurransetilsynet har som et eksempel sammenlignet bokprisene i Norge med bokprisene i Sverige, som har hatt frie bokpriser siden 1970. Undersøkelsen, som gjaldt årene 2010 og 2012, viste at bokprisene i Norge var mellom to og tre ganger så høye som i Sverige på både innbundne bøker og pocketbøker. Prisene var også betydelig høyere på e-bøker i Norge sammenlignet med Sverige.²

Konkurransetilsynet mener at både troverdigheten og betydningen av evalueringen ville blitt styrket dersom erfaringene fra Danmark og Sverige hadde vært en del av vurderingene.

Med hilsen

Gjermund Nese (e.f.)
avdelingsdirektør

¹ Bog- og litteraturpanelets årsrapport 2015.

² Gjengitt i Konkurransetilsynets brev til Kulturdepartementet, 12. april 2012.

Mottaker

Nærings- og fiskeridepartementet

Postadresse

Postboks 8090 Dep

*Poststed*0032 OSLO
Norge*Kontakt/e-post*

postmottak@nfd.dep.no